

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

TELEFON: Chelsea 3-3878
NO. 163. — ŠTEV. 163.

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1870
NEW YORK, FRIDAY, JULY 14, 1933 — PETEK, 14. JULIJA 1933

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: Chelsea 3-3878
VOLUME XLII. — LETNIK XLI

INDUSTRIJE SE ODZIVAJO JOHNSONOVEMU POVELJU

GOVERNER PINCHOT JE SPOROČIL,
DA JE NEZAPOSLENOST V DRŽAVI
PENNA PRECEJ NAZADOVALA

Oljna in premogovna industrija sta sestavili pravnik. — Po Johnsonovem mnenju morajo biti delavci v tekstilni industriji enakopravni. — Izdelovalci nogavic, ženskih in moških oblek so dočili minimalne plače in maksimalni delovni čas. — Dolar je baje še vedno predrag.

WASHINGTON, D. C., 13. julija. — Oljna in premogovna industrija sta danes predložili industrijsnemu diktatorju Hugh S. Johnsonu svoj pravnik glede plač in delovnega časa.

Lastniki jeklarn so se sporazumeli glede najbolj važnih vprašanj ter bodo v najkrajšem času predložili svoje načrte.

Medtem si Johnson na vse načine prizadeva praviti ostale industrije in podjetnike do tega, da bi čimprej sestavili svoje kartelne določbe. Danes je poslal industrijalcem na stotine brzjavk, v katerih jih prosi, naj mu sporoč, kdaj približno bodo sestavili svoje načrte.

Pravilnik premogovne industrije določa pet dollarjev plače na dan. Delovni čas še ni določen, ker se podjetniki dozdaj še niso mogli glede tega sporazumi z delavci. To se bo najbrž zgodilo tekom javnega zaslisanja.

Administrator Johnson je za to, da bi vlada v tekstilni industriji popolnoma enakopravnost in da bi ne bilo nobene razlike med delavci po severnih in južnih državah.

Izdelovalci ženskih oblek so se sporazumeli, naj znaša delovni teden štirideset ur in naj bodo delavci plačani od 50 centov d \$1 na uro.

Pravilnik industrije za moške obleke bo predložen prihodnji teden.

Precej razveseljiva poročila je prinesel v Belo hišo governer Pinchot iz Pensylvanije. Izjavil je namreč, da je v njegovi državi nezaposlenost nazadovala za štiri odstotke. Predsednika je opozoril, da Pensylvanija lahko porabi neomejene vsote za gradnjo cest.

Na banketu delodajalcev je izjavil včeraj dr. J. J. Klein: — Ako bodo cene hitreje naraščale nego plače, se narodna industrijska postava ne bo obnesla. Prehitro višanje cen je treba na vsak način preprečiti. Najprej je treba povečati nakupno silo delavca.

Newyorški državni urad za določenje minimalnih plač bo imel dne 24. julija svojo prvo sejo. Pri tej priliki bodo navzoči zastopniki odjemalcev, delodajalcev in delavcev.

Irving Fisher, ki je profesor na Yale univerzi, je hvalil deflacijski program predsednika Roosevelta ter rekel, da dolar še ni dovolj padel. Pasti mora še za nadaljnjih trideset odstotkov, predno se bodo povajila potrebna izboljšanja.

DAYTON, Ohio, 13. julija. — National Cash Register Company je določila za svojih pet tisoč delavcev štirideset ur dela na teden. Minimalna plača za moške bo znašala 35 centov na uro. Ženske bodo dobivale po štirinajst dolarjev na teden.

Včeraj se je vrnil s parnikom "Manhattan" v Združene države profesor Raymond Moley, ameriški državni podtajnik, ki se je udeležil svetovne gospodarske konference v Londonu.

Ko so ga na karantenski postaji obdali časniški poročevalci, je rekel, da jim ne more podati nobene izjave, ker mora poročilo o konferenci predložiti najprej državnemu departmantu in predsedniku Rooseveltu.

Kdaj se bodo vrnili v Združene države ostali člani ameriške delegacije z državnim tajnikom Hullom na čelu, ni znano.

Tisoč milijonov dolarjev za javne gradnje

PIVOVARNAR POSREDUJE

Pivovarnar Friedman je posredoval z a rešitev Matterna. — Dobil je dovoljenje, da sme ruski aeroplani pristati v Alaski.

Washington, D. C., 13. julija. Združene države so stopile v stik s sovjetsko vlado s posredovanjem brooklynškega pivovarnarja Irvinga Friedmana. Od boljševske revolucije se v raznih zadavah Združene države dosegla zveza z rusko sovjetsko vlado s pomočjo privatnih oseb.

Sedanjega zveza med dvema največjima državama na svetu pa je povzročil letalec James J. Mattern, ki se sedaj nahaja v Anadiru v Sibiriju.

Friedman se je obrnil na sovjetskega zastopnika v Washingtonu Borisa Švirskega in ga je prosil,

da posreduje pri ruski vladi,

da na razpolago aeroplani, ki bi

Matterna prepeljal iz Anadira v Nome. Sovjetska vlada je naročila letalem Levanevskemu, da naj

poleti z aeroplanim iz Habarovske v Anadir, od koder naj odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmانت je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje, bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev

governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje,

bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev

governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje,

bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev

governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje,

bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev

governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje,

bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev

governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje,

bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev

governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje,

bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

izpustil notranjem departmantu,

ki jo je zopet prepustil v rešitev

governerju države Alaska.

Ko bo governer dal to dovolje,

bo o tem obvestil notranji departmément. Notranji departmément bo sporočil državnemu departmantu in državnemu departmantu v Washingtonu in Skvirskemu bo obvestil sovjetsko vlado. Sovjetska vlada pa bo sporocila Levanevskemu, da odpelje Matterna v Nome.

Treba pa je bilo dobiti dovolje,

da sme sovjetski aeroplani

pristati v Nome. Vsled tega je

Friedman brzjavil državnemu

departmantu v Washington.

Državni departmánt je zadevo

</

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Kraler, President
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
15 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"GLAS NARODA" (Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays	
Ja celo leto velja na Ameriko in	Na New York za celo leto \$7.00
Manado	za pol leta \$3.50
ja pol leta	za inozemstvo na celo leto \$7.00
ja dva leta	za pol leta \$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemlj nedelj in praznikov. Dopolni brea podpisla in osebnosti se ne pribrežejo. Denar naj se blagovati po Money Order. Pri spremembki kraja narodnikov, prosimo, da se nam tudi prejmejo davalnike nasnamen, da hitreje nademo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

Telephone: CHelsea 3-3878

NOBLOVA MIROVNA NAGRADA

— Kdo je bo letos dobil? — se vprašuje svet. To vprašanje ni tako važno, kot je važno vprašanje: — Kdo jo je zaslužil?

Vpoštov prihajajo razni verjetni in neverjetni kandidati.

Dobe se naprimer ljudje, ki omenjajo in priporočajo bivšega nemškega kajzera Viljema. Možak sicer miruje izza leta 1918, ker mora mirovati, s tem pa še ni rečeno, da ima za svetovni mir kakše zasluge.

Njegova zasluga je kvečjemu ta, da je Nemčijo tako globoko pahnil, da par let ni mogla z orožjem rožljati. Viljemov verni oproda—Hitler—pa že rogovili. Narodi hitro pozabljajo. Kdo bi si mislil, da bo Nemčija tako hitro pozabila!

Nekateri priporočajo Mussolinija, češ, da je največ prispeval k svetovnemu miru s pogodbo, ki je bila sklenjena med širimi evropskimi velesilami in ki določa, da mora v Evropi najmanj deset let vladati mir.

Kaj je napotilo Mussolinija, da je sestavil načrt za tako pogodbo, ni natančno znano. Želja po miru gotovne. Kajti če bi bil res miroljuben, bi ne bila vsaka njegova beseda pretinja sosednjim državam, posebno Jugoslaviji — da je blizu čas, ko se bodo Italijani polastili vsega, kar jim gre po nekakih človeških in menda tudi božjih postavah. Mussolini bi danes poslal svoje armade preko Krasa proti Ljubljani in izkral vojaštvo v Dalmaciji, če bi bil kolikaj siguren, da bi kaj opravil. Toda združena Jugoslavija je trda kost, zato jo skuša naznotraj rušiti s pomočjo Vatikana ter slovenskih in hrvatskih zaslepljenec.

Ta njegova prizadevanja nikakor ne očitujejo njegove miroljubnosti, in če bi Noblova komisija podelila mirovno nagrado Mussoliniju, bi dokazala, da je v zaslepljenosti popolnoma zgrešila svoj cilj.

Te dni je poročalo časopisje, da omenjajo kot kandidata za Noblovo mirovno nagrado boljševiškega komisarja za zunanje zadeve — Maksima Litvinova.

Če je kdo zasluži, jo zasluži Litvinov.

On je bil edini, ki je v imenu Sovjetske Unije stavljal razorožitveni konferenci zares konkretno predloge, in Sovjetska Unija je s posredovanjem Litvinova sklenila celo vrsto držav nenapadalne pogodbe.

Če bi vse dežele zavzemale napram miru oziroma napram vojni tako stališče kot ga zavzema boljševiška Rusija, bi svetu ne bilo treba od dne do dne tretipati, kdaj ga bo zopet zadela taka usoda kot ga je v letih 1914—1918.

Izmed vseh diplomatov je najboljčnejši borec za svežnji mir Maksim Litvinov.

Kdo ve, če bo komisija, ki odloča, kdo naj dobi mirovno nagrado, tako nepristranska, da jo bo letos prisodila boljševiku Litvinovu?

Dopisi.

Selo Moste pri Ljubljani.

Dolžnost mi je, da seznam svoje rojake v Ameriki, ki so še vojni obvezniki s sedežem ukrepom Jugoslovanske vlade: "Ministrstvo socijalne politike in narodnega zdravja je dosedaj tolmačilo čl. 45 zakona o ustrojstvu vojske in mornarice tako, da so naši izseljenci, ki svoji vojaški obveznosti niso zadolžili, smeli prihajati vsako tretje leto na sestmesečno prebivanje v domovino, na da bi jih smeli med tem časom poklicati na odgovor ali celo v vojaško službo. Po najnovejši interpretaciji § 45 zakona o ustrojstvu vojske in mornarice velja navedena olajšava samo za one vojne obveznike, ki so se oglasili zaradi rekrutovanja pri naših konzulatih v inozemstvu in če morajo dokazati z uverjenjem dočasnega konzulata. To velja tudi za tiste naše bivše državljanje, ki so si pridobili inozemsko državljanstvo, pa si niso izposlovali izstop iz našega državljanstva, in za tiste, ki so po pokolenju naši državniki, po rojstvu pa tuji državljanči če se niso v zmishl. § 31 zakona o državljanstvu odpovedali državljanstvu naše kraljevine.

Svetoval bi, da si to naredno dobro zapomnijo ali pa izrežejo in se po nji ravnajo, da ne bodo imeli pri morebitnem povratku v domovino kakše sitnosti. Znemo je, da je jugoslovanska vlada napram izseljencem jako milostna. Rojaci, ki so preko 40 let starci in niso zadostili vojaški službi ne zapadejo pri povratku v domovino nikaki kazni, ako se ob prihodu v domovino javijo takoj pri stojni politični oblasti.

*

25. junija prispelo je v Ljubljano iz Amerike kakih 30 Slovencev pod vodstvom Mr. A. Kollandra in Franka Drašlerja iz Borovnice. Deležni so bili prisrčnega sprejema. Stevilna množica ki jih je čakala pred pragom glavnega vhoda na kolodvor je vzlikala, godba "Zarja" je zaigrala slavnostno koračnico. Ko se je prvi pozdravni val malo polegel, pozdravil je ameriške goste izseljenski komisar g. Frank Frink, mož, ki ima za naše goste izseljencev in njih sorodnike v stari domovini velike zasluge, mož, ki že dolgo vrsto let nesebično deluje za korist jugoslovenskih izseljencev. Ni uradnik-birokrat, ampak mož, ki ima sreč na pravem mestu in ki vsakemu izseljencu, aki je kolikaj mogoče radi pomaga in se veseli, aki mu zanome pomagati. Ni to nikako prijateljsko hivaljanje, ampak objektivno mišljenje pisca teh vrstic.

Oglasili so se še drugi govorniki, kakor dr. Joža Bohinjec, v imenu Rafaelove družbe v odstotnosti zadržanega predsednika p. Zakrajska, gospod Slapšak, ki ima sina duhovnika v Clevelandu in imenu Zormanovega kluba slikar Jaska, v imenu Glas Naroda, starega bora za pravice slovenskih dlevecov v Ameriki, pa jaz. Zahvalil se je v imenu prišlih Mr. Drašler, ki je prinesel pozdrave ameriških Slovencev. Vsi kar jih poznajo, so mu ob slovesu izjavili, da bije v njih isto slovensko srce, kakor pred vojno in da se žene zmiraj spominjadjo domovine in da ne odobravajo odpadniško delo nekaterih bivših mognotev. Vsi da gledajo s ponosom na napredok Jugoslavije, ki se ima boriti z različnimi težkočiami, ki pa bodo v kratkem premagane. Govor je bil sprejet z burnim odobravanjem. Gospa Rus, upraviteljica French Line je povabila vse potnike in nekaj domačih na malo zakusko v Hotel Metropol (Mički). Izmed poznanih domačinov sem videl pri sprejemu prijatelja Groma, gospo Zaje iz Gor. Šiške, Mr. in Mrs. Jože Birka iz Doba pri Domžalah, Mr. Jakaca, dražestno Miss Jeanette Perdanovo, Mr. Antonia Bajca, ki je bil dolgo let v Clevelandu, Mrs. Dekleva, ki je bila v eč let v Pittsburghu. Pa. Vsak je pričakoval kakega znamanca, a skoro vsi zamen.

*

Cakala je bila na vseh koncertih, ki so organizirani v Ljubljani, včasih lepe romane in Zgagovo koncertno. Dolgo pričakovani čas, kdaj gremo na obisk v Canada, je napočil, 29. junija se vse smo vklapljeni v 28-urni vožnji smo že bili v Kirkland Lake. Vožnja po kanalih je bila slaba. Toča je opu-

stošila večino travnikov, nasadov in vinogradov na Raki, Leskovcu, Semešu, Bučki in Škocjanu. Toča je bila izredno debela in je padala skoraj četrt ure. Sieer mi je neki prijatelj, ki je bil ravno ob istem času v Bučki, zatrjeval, da je padala toča debela kot golobja jaca, toda jaz mu tega nisem vzel, ker sem videl, da nima čisto nič poškodovan nos.

*

Znan je, da ima Ljubljana po zadnjem ljudskem štetju 60.000 prebivalcev, a povedati moram, da je to število poskočilo na 100 tisoč v dneh 27., 28. in 29. junija. Ljubljanski Sokol je praznoval namejam sedemdesetletnico svojega obstanka. Ob tej priložnosti se je vrisil tudi sokolski zlet. Prišlo so Sokoli z vseh krajev Jugoslavije, Poljske, Češke in Litvinske. Manifestiralo je sto tisoč ljudi za sokolsko idejo. V Ljubljani je bilo ljudstvo kakor opoldne na Broadwayu v New Yorku, samo da si tukaj lahko občudovali kreplje postave Sokolov in Sokolie in prelepne narodne noše. Predolgo bi bilo, ako bi hotel opisovati telovadbo, govore, žegavost naših južnih bratov itd., omemati pa moram veličastno povorko, pri kateri je sodelovalo 20.000 Sokolov in Sokolie. Korakali so v šesterostopih po ljubljanskih ulicah. Ljubljansko prebivalstvo jih je obsulo s evetjem, vzklikanja, pozdravljanja, mahala z robe in bilo ne konec ne kraja. Povorka je trajala poludrugo uro, a sodelujoči niso kazali nikake utrujenosti. Prvi v povorki so bili Rusi in Poljaki. Njihovi kroji so mi najbolj ugađali. Prišlo so za njimi različne sokolske župe in potem neštevki ljudi, ki so vselej napisali. So bilo z napisom Cerknica smo napomnili da zadujeta koticika.

Pravje postave so tam zelo strogi. Ker so en dan mirovali, so bili pa drugi dan toliko bolj aktiveni. Tako smo imeli tudi Clevelandčanje čase se seznamiti z njimi. Prav malo je manjkal, da mi niso vzelmo moža, da bi moral sam nazaj v Cleveland.

Kdor mi praznuje 4. julij, takoj tam praznuje 1. julij. Na ta dan imajo vso pravico, da se lahko posvečajo po svoji volji, kar je to druge dni nemogoče, če nimaš pravega križa v žepu, da se odkriže tamkajšnji postavi. Seveda, to priliko smo pošteno izrabili.

Možje postave so tam zelo strogi. Ker so en dan mirovali, so bili pa drugi dan toliko bolj aktiveni. Tako smo imeli tudi Clevelandčanje čase se seznamiti z njimi. Prav malo je manjkal, da mi niso vzelmo moža, da bi moral sam nazaj v Cleveland.

Kdor misli, da se v Canadi svodno piše, se zelo moti. Res, da je vodno močnejše kakor tukaj. Je pa tudi cena po tem. Sploh ga pa dobiš brez permita, kar pa spet stane denar.

Rojaki so zelo postrežljivi. Imeli smo priliko udeležiti se veselice samostojnega društva S. K. P. D. Imeli so vse lepo urejeno. Nad vratu so se bleščali napis. So bilo z napisom Cerknica smo napomnili da zadujeta koticika.

Hvala vam rojaki za ves trud. Hvala Mr. in Mrs. John Branišel, na čigar domu smo bili gostje, ker so nam ves čas tako lepo streghli. Hvala Mr. Jack Drobnič, ker nam je odstopil svojo sobo. Najlepša hvala cerkniškim fantom, ker so peli tako krasne domačne pesmi, da smo se počutili vsi kot da smo v svojem rojstnem kraju.

Prav lepo se zahvalimo vsem tistim, ki so nas vozili, da smo si ogledali okolico. Hvala Fr. Šparabeku in vsem, ki so nas spremnili.

Povorka je zaključila Sokolska konjenica. Tu nisi videl kak duat jezdcev na suhih kljusah, ampak 300 junakov na čilih, izvanredno lepih konjih, pa zakaj tudi ne, saj so jezdcevi pripeljani svoje konje iz Čakovec, Varaždina, Ljubljane in Ljutomerja, krajev, kjer je konjereja kreko razvita. Povorka je naredila na mejo sin s ženo in otroci. Na vprašanje, kam so namenjeni, mi je njegova žena odgovorila, da so namenivali iti v mesto sorodnike obiskat, pa da so se premisili čes, da bo dež.

Povabili so me seboj h Centrovim. Le nerada sem šla. Tam ni bilo nobene kare razen domače. Luč je bila pa v kuhinji in v zgornjih prostorih. V kuhinji sta bila samo Mr. in Mrs. Centa. Vokali sem jima dober wečer, v sistem trenutku se pa od obedinice vrata odpre, notri pa zagledam vsepolno sorodnikov, prijateljev in prijatelje, ki nam nasproti kriče: "Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem misil, da je to zame namenjeno, pa sem jih vprašala, če imajo ohec in kje je nevesta. Odgovorili so mi, da nevesta je pa zdaj prišla. Jaz sem bila tako gospodarska in tako čudno mi je bilo pri sreči, da nisem vedela, kaj bi počela. Potem pa pristopil k meni Mrs. Johanna Okoren, mi roko polož na ramo, v drugi roki pa drži bel listek, na katere je bila pa napisano sledi:

"Surprise! — Nisem mis

KRATKA DNEVNA ZGODBA

L. N. TOLSTOJ:

BRESKVE

Kmet Kupnič se je vrnil iz mesta in poklical svoje otroke.

"Poglejte, otroci, kaj vam pošilja stric Efrim."

Otroci so pritekli in oče je odpril majhen zavojček.

"Kako lepa jabolka!" je vzklikan Vanja, mlad fant šestih let; — "kako so lepo rdeča."

"Ne, to ne bodo jabolka," je dejal Sergej, najstarejši sin. "Poglej lupino, kakor bi bila s puhom pokrita!"

"Breskve so," je dejal oče. "Tački sadževe še niste videli; stric Efrim jih je vzgojil v eveličenjaku, ker misli, da uspevajo samo v vročih krajih. Pri nas dozore res samo v eveličenjakih."

"Kaj je to, eveličenjak?" je vprašal Volodja, tretji sin.

"Cvetličenjak je veliko poslopje, ki ima steklene stene in streho. — Strie ga je zgradi, da mu solnce greje rastline. Pozimi pa ga ogrevata pečjo, da ni premrzlo."

"Ti žena, vzemni največjo, a druge štiri so za vas, otroci," je dejal nato.

"Nu kako so vam teknili?" jih je zvečer vprašal.

"Tako sočne, slastne so," je dejal Sergej. "Koščico sem zasadil v lecen. Morda pozne, da bomo imeli breskve v izbi."

"Morda boš dober vrtnar," je odvrnil oče. "Že zdaj misliš na sajenje."

"Meni se je tudi zdela tako dobra," je dejal najmlajši Vanja. "Že mamom sem prosil, da mi je dala pol svoje. Koščico sem pa vrgel stran."

"Ti si še premlad," je rekel oče. "Vanja je zavrgel koščico," se je oglasil drugi po letih, Vasilij. "Jaz sem jo pobral. Trda je bila. Imael sem jo in dobil v njej jedre, ki je bilo kakor mandelj, le bolj gremko. Svojo pa sem prodal za deset kopejk. Več tako ni bila vredna."

Oče je shkomignil z rameni:

"Zgodaj se začenjaš pečati s trgovino. Ali misliš kdaj postati trgovec?"

"In ti, ne poveš prav nič?" se je obrnil oče k Volodju. "Ali jo bila tvoja breskva dobra?"

"Ne vem," je odvrnil Volodja.

"Kaj! Ne ves?" se je začudil oče. "Ali je nisi pojedel?"

"Nesel sem jo Guši," je odvrnil Volodja. "Bolan je; povedal sem mu, kaj si nam povedal o teh sadžih, toda on je je samo gledal. Dal sem mu jo, pa je ni maral. Teda sem ju pustil pri njegovem zglavju in zbežal."

Oče mu je položil roko na glavo in dejal: "Dober in prideš si. Volodja!"

SAMOMOR MADŽARSKEGA

FINANČNIKA

68-letni bankir in svetnik budimpišterske banze Viljem Heidelberg se je s svojo 60-letno ženo in dvi ponoci zastrupil z neznanim strupom. Zakonec so našli zgodaj zjutraj onesveščena. Bankir je umrl že med prevozom v sanatorij, njegova žena pa v sanatoriju.

Heidelberg je bil obtožen v velikem procesu zaradi tihotapstva valut. Pred kratkim so bili končani plaidoyerji, a te dni zjutraj so na vesti padec madžarskega pengö. Zahvalje je najstrožjo kazneni za vse obtoženje, ki naj bi povravnali tudi skodo državi v znesku 662.000 pengö, od katerih bi odpadlo na Heidelberga 200.000. Zaradi visoke starosti Heidelberga niso vtaknili v preiskovalni zapor, dočim so drugi obtoženje že več mesecov zaprti. Govor državnega tožilca je bankirja takoj potrl, da si je končal življenje.

Pokojni je bil eden najuglednejših madžarskih finančnikov.

KAPITAN "LUSITANIE"

UMRI

V Liverpoolu je umrl v starosti 77 let kapitan William Thomas Turner, ki je poveljeval prekomorniku "Lusitaniju", ko je ga torpedirala nemška podmornica. Ta dogodek je dal, kakor znano, Zedinjenim državam povod, da so napovedalo Nemčiji vojno.

NAJNOVEJŠA VRTNICA

Češki gojitelj evelie Jan Boehm je s križanjem dveh plemenitnih vrtne dobil novo vrsto, za katero si je ime preskrbel na originalnem napisu. Razpisal je nagradno tekmovanje za najboljše ime.

Odziv je bil neprispekan. Oglašilo se je preko 4728 oseb, domačih in inozemskih, ki so predlagali pre-

Iz Jugoslavije.

Razkrinkana družba krivoprizežnikov.

Po dolgi preiskavi je policija v Senti razkrinkala nevarno družbo, ki je s svojimi člani in najstimenti pomočniki "pomagala" pri raznih procesih z lažnimi privrajanjem in krivimi prisegami. Zaprli so 13 oseb, med katerimi sta tudi dva odvetnika, ki sta imela poslovne sestnosti s to družbo za načinljive priče in krivih priseg. Preiskava je spravila na dan zanimive primere moralne pokvarjenosti in pohlepa po denarju. Razkrinkani krivoprizežniki pa si še nekako stejejo v dobro, ker se niso bavili z navadnimi zločini, kakor na pr. s tatvino in ropom. Sodelovali so samo pri raznih procesih v "korigirali" srečo raznih pravdarjev.

Iz poslovanja te dobro organizirane družbe sta značilna posebno dva primerja: V Suboticu se je dolgo časa pravdali dobavitelj z nekim bogatim žitnim trgovcem, ki ni hotel izplačati dogovorjenih velikih zneskov za blago, ki ga je prejel točno po sklenjenih pogodbah. Trgovec je kazal neko drugo pogodbo, o pogojih kupitve, ki so jih predložili tožitelji, pa je trdil, da so izmišljeni. Plačati bi moral več stotisočakov a se je priča, da je pri drugi razpravi nastopil njegov sin, ki je trdil, da je sam brez očetove vednosti odpalil pogodbo, ki jih imajo v rokah dobitavatelji. Na ta način bi se bil bogatin trgovcem izmazal, če se ne bi bilo izkazalo, da je priča, ki se je izdajal za njegovega sina, član družbe, krivoprizežnikov, ki je prevezel ulogo sina, ki ga sploh ni doma.

V drugem primeru pa je neka Šivilja tožila svojega zapeljevca, ki jo je tudi okužil. Možkar je znani bogatin in je bil pri prvi razpravi obsojen na odškodnino 200.000 Din. Potom pa se je priča, da ter najel pri družbi krivoprizežnikov dva možkarja, ki sta pri drugi razpravi povedala,

da sta bila v intimnih odnosih s tožitelico, da sta jo okužila in da je tako toženec popolnoma nedolžen. Tudi to krivo pričevanje bi bilo odločilno, če ne bi bila že pravocasno razkrinkana nevarna krivoprizežniška družba.

Ta afera je vzbudila veliko senzacijo, preiskava pa se še nadaljuje in pride pod ključ še več skrivcev in poslodajalcev doslej zaprtih krivoprizežnikov.

Tragedija naših dñ.

V neki gostilni v Osijeku se je oprijanila 45 let stara delavka Ana Štrbičev, ter začela vprašati: "Ja semliko dijet, ja en se ubit!" V naslednjem trenutku je potegnila nož, s katerim si je razparala trebuš. Ko se je v bolnični začela zavest, je izjavila, da že dalj časa ne ona in ne njen mož nista mogla dobiti zasluzka. Živila sta v največji bedi. Za poslednje paro si je kupila nekoliko vina, da bi se ohrabrigla za izvršitev samomora.

Tereza je zadrhtela po vsem telesu in komaj je spravila iz sebe vprašanje:

— Ji boste vrnili zdravje, gospod?

— Morda... je vzdihnil zdravnik.

In videč, kako hudo je ubogi ženi, jo je brž potolažil, rekoč:

— Najbrž ji ga vrnem.

In da bi napeljal pogovor drugam, se je obrnil k Luizi z vprašanjem:

— Delate, dragi dete, je-li, čeprav ne vidiš... tu pa tam?

— Oh, gospod doktor, — ga je prebila Tereza, — zlato dete dela kakor da vidi... zelo dobro. S svojimi rokami opravi vse, kar hoče; to je res nekaj izrednega.

— Stavim, dete moje, — je dejal zdravnik in prijel Luizo rahko za roko, — stavim da znate delati vse, ne da bi videli.

— Oh, da, gospod doktor, — je odgovorila hitro Gerardova... in ne samo to, celo ljudi spoznava, tudi tiste, ki jih ni vajena pogosto slišati... po glasu jih spozna... In vede vam samo po dotiku, ali so stvari, ki jih prijemlje, dobre ali slabe kakovosti.

Ko je bila ordinacija končana, je odhajala Tereza vsaj malo pomirjena. Zdaj je upala, da se njeni dragi adoptirani hčerkki vidne nekoga dne vrne, morda že kmalu...

Toda zdravnikovo prizadevanje je ostalo žal brezuspešno. Nič ni moglo vrniti vida lepim očem uboge Luize. Cez nekaj tednov se je bilo treba sprijazniti s strašno resnico. Luiza je bila popolnoma slepa!

— Nisem nesrečna, — je dejala, — nič se ni izpremenilo; moje življenje je ostalo isto; saj sem pri svoji materi, pri svoji sestri... In če ju ne vidim več z očmi, ju vidim s srcem, ki je vanj tako globoko vtišnjena njuna podoba, da ne bo nikoli obledela.

Henriko je pa strašna Luizina nesreča hudo potrala; razumela je, da je njena dolžnost

DVE SIROTI

Spisal A. D. ENNERY

12

— Kako je pa nastalo to, kar čutiš... in kdaj se je začela ta grozna bolezzen?

— Točno vam tega ne morem povedati. Že davno, v trenutku, ko sem kaj takšnega ujamnaju pričakovala, se mi je vid skalil, kakor da so mi zagnuli pogled oblaki, in potem sem komaj se razločevala predmete in stvari pred seboj. Toda to je trajalo le nekaj minut, potem sem pa zopet dobro viden. Nekoga due je solnce lepo sijalo, bile smo na polju in trgale smo tulipane in naenkrat sem obstala... zdelo se mi je, da je nastala noč...

— Da... da... se že spominjam... ko ti je naenkrat postal tako čudno.

— Slabost ni trajala dolgo, pač sem se pa bila zelo ustrašila in obetalo se mi je kmalu zopet, kajti v naslednjem hipu, ko sem stopala le nekaj korakov za vama, sem videla samo še senec, tako da sem gredomimo drevesa...

— Ah, razumem krik, ki se ti je takrat izvil iz prs...

— Zaletela sem se bila pošteno v drevo in se udarila na čelo... toda še bolj me je skelela rana, ki je zijača v mojem sru: oselela bom, sem pomislila, oselela bom!

— Pa nama tega nisi povedala! Čele tri tedne si naju pustila v negotovosti in strahu... Saj nisva vedeli, zakaj si tako otožna in potra.

— Nisem si upala povedati vama, kaj me teži; bala sem se, da bi vaju preveč užalostila. Sicer sem pa upala, draga mati, in še zdaj upam, da še nisem obsojen v slepotu.

— Tudi midve upava, Luiza, ljubljena hčerka. Toda treba je nekaj ukreniti, treba se je pobrigati za zdravilo... a jutri, zgodaj zjutraj, te odvedem k zdravniku. Naj poreče karkoli, naj odredi karkoli, nočem več, da bi delala.

Naslednjega dne je odvedla gospa Gerarova Luizo k znatenitemu zdravniku. Ko je Tereza vstopila v zdravnikov kabinet, je bil zdravnik baš zatopljen v čitanje d'Alembertovega dela o slepih.

Temeljito je preiskal dekletove oči, potem pa povesil glavo. Tereza je opazila njevo kretanje, čeprav je bila komaj vidna, in sreča jo je zbolelo.

— No torej, gospod doktor? — je vprašala tiho.

— No torej, gospa, dekleti ne popolnoma... popolnoma (in to besedo je naglasil) slepo... Opazjam vas pa, da nimam mnogo časa za lečenje.

Tereza je zadrhtela po vsem telesu in komaj je spravila iz sebe vprašanje:

— Ji boste vrnili zdravje, gospod?

— Morda... je vzdihnil zdravnik.

In videč, kako hudo je ubogi ženi, jo je brž potolažil, rekoč:

— Najbrž ji ga vrnem.

In da bi napeljal pogovor drugam, se je obrnil k Luizi z vprašanjem:

— Delate, dragi dete, je-li, čeprav ne vidiš... tu pa tam?

— Oh, gospod doktor, — ga je prebila Tereza, — zlato dete dela kakor da vidi... zelo dobro. S svojimi rokami opravi vse, kar hoče; to je res nekaj izrednega.

— Stavim, dete moje, — je dejal zdravnik in prijel Luizo rahko za roko, — stavim da znate delati vse, ne da bi videli.

— Oh, da, gospod doktor, — je odgovorila hitro Gerardova... in ne samo to, celo ljudi spoznava, tudi tiste, ki jih ni vajena pogosto slišati... po glasu jih spozna... In vede vam samo po dotiku, ali so stvari, ki jih prijemlje, dobre ali slabe kakovosti.

Ko je bila ordinacija končana, je odhajala Tereza vsaj malo pomirjena. Zdaj je upala, da se njeni dragi adoptirani hčerkki vidne nekoga dne vrne, morda že kmalu...

Toda zdravnikovo prizadevanje je ostalo žal brezuspešno. Nič ni moglo vrniti vida lepim očem uboge Luize. Cez nekaj tednov se je bilo treba sprijazniti s strašno resnico. Luiza je bila popolnoma slepa!

— Nisem nesrečna, — je dejala, — nič se ni izpremenilo; moje življenje je ostalo isto; saj sem pri svoji materi, pri svoji sestri... In če ju ne vidim več z očmi, ju vidim s srcem, ki je vanj tako globoko vtišnjena njuna podoba, da ne bo nikoli obledela.

Henriko je pa strašna Luizina nesreča hudo potrala; razumela je, da je njena dolžnost

olajšati ji gorje s skrbjo in ljubezni. Toda čakala jo je žal še druga, žalostnejša naloga: streči je morala svoji materi. Muogi udarci, ki so jo bili zadeli, so jo bili spravili iz ravnovesja; srčni napadi, ki so jo že dolgo mučili, toda v velikih presledkih, so se vračali zdaj često in tako močno, da se je začel zdravnik batiti; slutil je, da se bliža ubogi ženi smrt. Ali naj pripravi hčerki na to?

DEDŠČINA

ROMAN
IZ
ŽIVLJENJA
ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

71

Tako gresta daljes; Jolanda govori in se poredno smeje, četudi ji ni bilo posebno prijetno pri sreu. Toda misel jo vendar le tolaži, da bo tudi Eva Marija doživel razočaranje. Kakohitro bo mogla, bo šla k njej in ji bo povedala, da je Bernd že izgubil sreco, še predno je prišel v Rodenbergovo tovarno.

Kako bitje mora to biti, da je dobil Ralfovo sreco! Prav go tovo kako revno, skrito dekle, ker je ni mogel poročiti in tega tudi ni mogel priznati. Toda rad jo je moral imeti, če se je držal, četudi je bila revno in bi mogel imeti bogato nevesto. Ali je bilo še sploh kaj takega: ljubezen breb sebičnih računov?

Škoda — škoda, da kaj takega ni poznala. Nekaj lepega mora biti, če je človek ljubljen zaradi samega sebe, in zopet prav iz sreca ljubiti.

Dr. Bernd je bil sedaj za njo izgubljen in prav do konca. Nauzle temu je bila dovolj razumna, da je ž njim govorila in sta prišla domov navidezno v najboljšem razpoloženju. Jolanda je bila preponosna, da bi komu pokazala svoj poraz. Toda ko je Ralf čezeno uro odlhal, se je Jolanda izgovorila, da jo bila glava in je odšla v svojo sobo. Tu sede v naslonjači in si prižge cigaretto. Jezno strmi pred se — samo jezna je bila, ne nesrečna. In že to uro premisljuje, komu naj sedaj nakloni svoje sreco, ker dr. Bernd ni več prisel v poštev.

*

Ralf Bernd gre skozi gozd proti tovarni, da bi šel v svoje stanovanje. Večkrat se oddalne, da je prost in da se mu Jolandine vsljivosti ni treba vedati. Ta nemir, kako bi jo mogel obvarovati, da ji Jolanda ne bi prej povedala, da njegovo sreco ni bilo že več prosto, ko je prišel v Rodenbergovo tovarno, ga je vznemirjal. O, ko bi sedaj mogel biti tam, da bi mogel gledati v čiste, ponosne oči Eva Marije in ji povedati, da je Jolandi samo natvezil pravljico. Nehote napravi ovink, po katerem pride prav blizu vile Rodenberg — in kot — bi jo pričaralo hrepenjenje je stala Eva Marija pred njim, ko je ravno prišla po drugi poti. Oba se pogledata z žarečimi očmi in po Evinem obrazu se razlije rdečica. Oblečena je bila v belo športno obliko in izpod bele čepice so ji poredno gledali kolidi. Ralfo se je zdelo, da je tako lepo že nekdár ni videl. Sveži zimski zrak ji je pobravil lica in njena mladostna postava je kazala veliko gibnost zdravega telesa.

Ralf se odkrije in se prikloni.

Milostljiva gospica, smatram za posebno srečo, da vas ravno sedaj srečam. Ravno sem premisljeval o tem, kaj naj napravim, da bi mogel z vami nekaj minut govoriti.

Eva Marija ga radovano pogleda.

To se more takoj zgoditi, gospod doktor. Mislim saj, da mi nimate nicesar slabega povedati.

Ne, ne — gotovo ne, same prav ne vem, kako naj bi to, kar vam hočem povedati, obleklo v besede. Ravno prihajam iz vile "Melanie".

To sem si mislila.

In po kosilu sem šel z gospico Jolando v gozd na izprehod. Eva Marija se mu nasmeje. Vedela je, da Ralfa ti izprehodi niso prav nič mikali.

Ali ste se dobro zabaval? — se ponoričuje.

Niti na misel ji ne pride, da bi bila na Jolando ljubosumna. Prevč gotova je bila Ralfove ljubezni, četudi ji je še z nobeno he sedo ni priznal.

Ralf se malo nerodno odkašla, kajti bilo je teže, kot si je mislil, da jih je moral povedati.

Gospica Mertensova je zelo šaljiva in duhovita dama: v njeni družbi se človek ne dolgočasi. Toda — nekaj mi je rekla, ūesar ne morem verjeti in — oza to bi vas rad vprašal, ako je resnica.

Ali vam morem povedati, če je res?

Da, samo vi.

Torej vprašajte, gospod doktor.

Ali pa smem vprašati, če je vprašanje tudi malo kočljivo?

Saj smo vendar dobiti prijatelji, gospod doktor in med dobrimi prijatelji moramo biti včasih tudi pripravljeni na kočljivo vprašanje.

Torej, kot rečeno, nisem mogel verjeti, kar mi je gospica Mertensova povedala.

Eva Marija se lehko nasmeje.

Jolanda se včasih ne briga posebno za resnico.

Zadevalo je vas.

Presenečena ga pogleda.

Mene?

Da, rekla je, da sta se obe o tem razgovarjali, ako sem že zaročen ali še ne. Jolanda je trdila, da sem, vi pa ste rekli, da nisem. Nato sta ob stavlili za škatlico bonbonov in gospica Jolanda se je zavzela, da iznajde resnico.

Evi Mariji šine kri v glavo.

Upam, gospod doktor, da mi ne zaupate netaknosti take stave.

Ne, prav gotovo da ne; vse to si je gospica Jolanda najbrže izmisnila, — pravi Ralfo.

Eva Marija je slutila, da se je Jolanda Ralfu zopet vsiljevala in je pri tem stavila neuljubno vprašanje. Da je pri tem trdila, da je ž njo sklenila stavo, je bilo preveč predzno, zato pravi Eva Marija jezno:

Jolanda take neresnice ne bi smela govoriti. Mogli bi ji tudi verjeti in kaj bi potem mislili o meni?

Tega gotovo ne bi. Mogoče sem tudi sam pri tem kaj krije, da se je Jolanda na to izgovarjala, da ste ž njo stavili. Ne morem vam vsega razložiti — samo toliko vam hočem povedati, da sem tudi jaz takoj gospici Jolandi povedal neresnico.

Zato sta pač imeli dovolj vzroka.

Seveda. Rekel sem ji, da moje sreco ni bilo več prost, ko sem prišel v Rodenbergovo tovarno.

Eva Marija prebledi in ga prestrašeno pogleda. Toda, predno je mogla kaj reči, nadaljuje Ralfo:

no vprašanje, ki je zadebo vas in na katere drugače nisem mogel sem to napraviti, ker mi je gospica Jolanda stavila zelo neprimereno vprašanje, k ije zadebo vas in na katere drugače nisem mogel odgovoriti.

Zopet se pokaže barva na licu Eve Marnje in bilo je, kot bi sedaj popolnoma natrénno vedela, kakšno je bilo to vprašanje. Potem je morala med Jolando in dr. Berndom priti do kake odločitve. Njen srec je glasno in močno, ustrnje se ji tresejo od zadržane razburjenosti.

Jolanda je včasih zelo nepremišljena in si mnogo domisluje, če, da je moderna mlada dama. Včasih vam pove najneverjetnejše stvari — in vendar se mi smili, ker vsako stvar vidi z lahke strani.

(Dalje prihodnjih)

IZUMITELJ VŽIGALIC

Jakob Kač:

JOZVOVA BRADA

L. 1857. je umrl v umobolnici v Ludwigsburgu Jakob Friedrich Kammerer, mož, ki je izumil prve uporabne vžigalice, iz katerih so se razvile potem varnostne vžigalice švedskega tipa, kakovih jih poznamo danes. Njegovo življenje je bilo pisano in tragično, kakor življenje velikih izumiteljev.

Rodil se je 24. maja 1796, kot sin nekega rešetarja v Ebingenu na Nemškem ter bi se moral posvetiti očetovemu rokodelstvu. Njegov nemirni duh pa se ni znašel v tem delu ter se je obračal v ustvarjanje tehničnih novot. Tako si je l. 1824. pridobil patent za novovrstno izdelavo poltenih klobukov iz ribje kosti, vrbovine in španskega trstja in iz umu tudi nov stroj za apretacijo svilenih klobukov. Že takrat se je živ zanimal za problem praktične in preproste naprave ognja. Kot predhodnik vžigalice je fungiral tedaj "forsorno kresilo", ki je vsebovalo v toku poleg svežnjice leseni klinčki s forsorno kislino napolnjeni steklenico. Klinčki so imeli kakor naše vžigalice kapicu, ki se pa ni vnela z drgnjenjem, tem več s tem, da so jih omocili v kislino. Po dolgu trudu se je Kammerer posrečil, da je izdelal forsorno vžigalico, ki je potrebovala samo pleskve, na katerih se je z drgnjenjem vnela.

Med tem pa se je bil Kammerer bil je to v temih dneh pred nočnico revolucije — zameril oblastni, ki so videle v njem revolucionarja in so ga začele na vse pretege zasledovati. Niso mu hotele dati patent za njegov izum in so prevedale izdelavo niegovih vžigalic, češ, da so nevarne. Baš v istem času je nastal v njegovem podjetju požar, ki je dal oblastem povod, da so nastopile proti tem vžigalicam. Obsodile so ga na dve leti jez in se je rešil le z begom v Švicico. Tu se je zmanjšal, da bi si priboril začetko za svoj izum. Razburljiva doživetja te borbe so povzročila, da je končno zblaznil in so ga moralni oddati v omemljeno umobolnico, kjer je umrl v starosti 61 let.

Med tem pa je njegovo idejo, ki ni bila zaščitenata, pograbil Anglež Isaac Holden in je postal z njo milijonar, dočim je Kammerer, ki prazujemo te dni stoletnico njegovega izuma, živel in umrl v zelo skromnih gmočnih razmerah.

VODNIKOVE KNJIGE za leto 1934

lahko že sedaj naročite. — Pošljite nam

\$1.

in knjige Vam bodo

poslane naračnost na

dom.

Naročila sprejema:

"GLAS NARODA"

216 W. 18th Street

New York, N. Y.